

•

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2022/1298 E., 2023/1598 K.

DAHİLİ DAVALILAR : ... vd. vekili Avukat ...

DAVA TARİHİ : 07.05.2018

KARAR : İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın usulden reddine

İLK DERECE MAHKEMESİ :... 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

SAYISI : 2020/11 E., 2022/177 K.

Taraflar arasındaki 23.03.2015 tarihli mirastan feragat sözleşmesi nedeniyle tapu iptali tescil ile 26.03.2015 tarihli mirastan feragat sözleşmesinin iptali davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalılar tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın aktif husumet yokluğundan usulden reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından duruşma istemli temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, 22.10.2024 tarihinde duruşma yapılmasına ve duruşma gününün taraflara davetiye ile bildirilmesine karar verilmiştir.

Belli edilen günde davacı vekili Av. ... ile karşı taraftan dahili davalılar vekili Av. ... geldiler. Açık duruşmaya başlandı. Gelenlerin sözlü açıklamaları dinlenildikten sonra açık duruşmanın bittiği bildirildi. İşin incelenerek karara bağlanması için Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlenerek dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde, müvekkili ile davalı ...'nın kardeş olduklarını, davalı ...'nın eşi olan ...un 16.04.2018 tarihinde öldüğünü, davalı ... ile eşi ...un... 8. Noterliğinde 23.03.2012 tarihli mirastan feragat sözleşmesini akdettiklerini, sözleşmeye göre davalı ...'nın kendisine eşi ...dan miras yolu ile intikal edecek olan 689 parseldeki miras payının tamamından müvekkili Habip lehine ve ivazlı olarak feragat ettiğini, sözleşmede de belirtildiği üzere ivazın nakden ve tamamen müvekkili tarafından davalı ...'ya verildiğini, böylece anılan taşınmaz üzerinde davalının miras hakkının sona erdiğini, buna rağmen kötüniyetli olarak davalı ... ile eşi ...un aynı taşınmazla ilgili tekrar... 8. Noterliğinin 26.03.2012 tarihli mirastan feragat sözleşmesini yaptıklarını, 26.03.2012 tarihli sözleşme ile 23.03.2012 tarihli sözleşmenin arasındaki tek farkın ilk sözleşme ile davalı ...'nın miras payının tamamından müvekkili lehine feragat etmiş iken ikinci sözleşme ile miras payının 1/6'sından feragat ettiğini, bu nedenle ikinci sözleşmenin hem

müvekkilinin aleyhine ve hem de ilk sözleşmeye aykırı olduğunu, oysa ki ivazlı feragatte lehine feragatte bulunulmanın muvafakati olmadan o sözleşmeye aykırı bir sözleşme yapılamayacağını, ilk sözleşme ile miras hakkı sona eren davalının ikinci sözleşmeyi yapma hak ve yetkisinin olmadığını ileri sürerek 26.03.2012 tarihli mirastan feragat sözleşmesinin iptalini ve 23.03.2012 tarihli mirastan feragat sözleşmesi uyarınca muris Ali Birol adına kayıtlı olan 689 parsel sayılı taşınmazın davalı ...'un miras payı oranında iptali ile müvekkili adına tescilini istemiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde, zamanaşımı süresinin geçtiğini, müvekkilinin ivazı almadığını, davacının tarafı olmadığı sözleşmeye dayanarak hak talep edemeyeceğini, aktif husumetinin olmadığını, 4721 sayılı Kanun'un 528 inci maddesine göre kanuni mirasçı olmayan lehine mirastan feragat sözleşmesi yapılamayacağını, davacının kanuni mirasçı olmadığını, bu nedenle anılan madde gereğince sözleşmenin geçersiz olduğunu, ilk sözleşmenin ikinci sözleşme ile geçersiz kılındığını, kaldı ki her iki sözleşmenin de şekle aykırı ve geçersiz olduklarını, dayananın belgenin mirastan feragat sözleşmesi niteliğinde olmadığını, aksi kabul edilecek olsa dahi sonraki tarihinin geçerli olacağını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

1. İlk Derece Mahkemesinin 16/10/2018 tarihli ve 2018/277 Esas, 2018/549 Karar sayılı kararıyla; 4721 sayılı Kanun'un 529 uncu maddesi gereğince mirastan feragat sözleşmesinin taraflarının mirasçı sıfatına sahip olması halinde sözleşmenin tarafı olabileceğinin belirtildiği, bu haliyle davacının murisin mirasçısı olmaması nedeniyle lehine ivazlı mirastan feragat sözleşmesi yapılmasının yasal olarak mümkün olmadığı ve davacının davada taraf ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilmiştir.

2. İlk Derece Mahkemesinin 16/10/2018 tarihli kararına karşı davacı vekili tarafından istinaf yoluna başvurulmuştur.

3. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesinin 28/11/2019 tarihli ve 2019/611 Esas, 2019/1196 Karar sayılı kararıyla, 4721 sayılı Kanun'un 529 uncu maddesinin mirastan feragat sözleşmesinin belli kişi ya da kişiler lehine yapılabileceğine ilişkin hükmü karşısında, lehine ivazlı feragat sözleşmesi yapılan davacının, murisin yasal mirasçısı olmasının gerekmediği ve lehine ivazlı mirastan feragat sözleşmesi düzenlenen davacının bu sözleşmeye dayalı olarak tapu iptali ve tescil talebi ile dava açmakta aktif husumet ehliyetinin bulunduğu gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf itirazının kabulüne, kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölge Adliye Mahkemesinin kaldırma kararı üzerine İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; 23/03/2012 tarihli mirastan feragat sözleşmesi ile davalı ...'nın davaya konu taşınmazda miras yolu ile tarafına intikal edecek miras hak ve hisselerinin tamamından davacı lehine feragat ettiğinin ve feragat bedelinin davacıdan tahsil edildiğinin belge ile sabit olduğu, ilgili kanun maddesine göre mirastan tam feragat halinde feragat edenin mirasçılık sıfatını kaybedeceği ve sanki miras bırakandan önce ölmüş gibi miras dışı kalacağı, yapılan ilk feragat sözleşmesinin geçerlilik niteliklerini haiz

olduğu ve ilk sözleşme ile mirasçılık sıfatı kalmayan davalının ikinci bir mirastan feragat sözleşmesi düzenleyemeyeceği gerekçesiyle davanın kabulüne, 26.03.2012 tarihli mirastan feragat sözleşmesinin iptaline, dava konusu taşınmazda davalı ... adına kayıtlı hissenin tamamının tapusunun iptali ile davacı adına tesciline karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davalı vekili; cevap dilekçesindeki savunmaları tekrar etmek suretiyle mahkemenin eksik inceleme sonucunda karar verdiğini ileri sürerek kararın kaldırılmasını talep etmiştir.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; murisin yasal mirasçısı olmayan davacının lehine yapılan mirastan feragat sözleşmesine dayalı tapu iptal ve tescil talepli davada aktif husumet ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle davalı vekilinin istinaf isteminin kabulüne, İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına, yeniden hüküm tesis edilmek suretiyle davanın usulden reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili, Bölge Adliye Mahkemesinin ilk kararı ile çelişkili hüküm verdiğini, bu nedenle usuli kazanılmış haklarının doğduğunu, davalı ...'nın mirastan feragat etmesi nedeniyle ölümü üzerine davaya dahil edilen dahili davalıların mirasçı sıfatına haiz olmayacaklarını bu nedenle taraf sıfatlarının olmadığını, mirastan feragat sözleşmesinin müvekkili lehine yapılması nedeniyle mirasçı atama niteliğinde olduğunu, müvekkilinin muris ...un atanmış mirasçısı olduğunu ve aktif husumet ehliyetinin bulunduğunu ileri sürerek kararın kaldırılmasını istemiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, ivazlı mirastan feragat sözleşmesinde lehine mirastan feragat edilen kişi tarafından ilk mirastan feragat sözleşmesine dayanarak ileri sürülen tapu iptali ve tescil ile ikinci mirastan feragat sözleşmesinin iptali istemlerine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114, 369, 370 ve 371 inci maddeleri, 4721 sayılı Kanun'un 512, 517, 527, 528, 529, 558/1, 598, 599, 600, 545 ve devamı maddeleri.

2. 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 527 nci maddesi şöyledir:

"Mirasbırakan, miras sözleşmesiyle mirasını veya belirli malını sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girebilir. Mirasbırakan, malvarlığında eskisi gibi serbestçe tasarruf edebilir; ancak, miras sözleşmesindeki yükümlülüğü ile

bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına itiraz edilebilir."

3. 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 528 inci maddesi şöyledir:

"Mirasbırakan, bir mirasçısı ile karşılıksız veya bir karşılık sağlanarak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir. Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder. Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur."

4. 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 529 uncu maddesi şöyledir:

"Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmış olup bu kişinin herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat hükümden düşer. Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmamışsa, en yakın ortak kökün altsoyu lehine yapılmış sayılır ve bunların herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat yine hükümden düşer."

5. 4721 sayılı Kanun'un 545 inci maddesine göre resmi vasiyetname şeklinde düzenlenmesi durumunda geçerli olan miras sözleşmeleri, olumlu miras sözleşmesi ve mirastan feragat sözleşmesi olarak ikiye ayrılmaktadır.

6. 4721 sayılı Kanun'un 527 nci maddesine göre,

olumlu miras sözleşmesi, mirasbırakanın mirasını veya belirli malını sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girdiği bir miras sözleşmesi çeşididir. Anılan maddenin ikinci fıkrasına göre, lehine olumlu miras sözleşmesi yapılan taraf, mirasbırakanın miras sözleşmesindeki yükümlülüğü ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına itiraz edebilir. Maddenin ilk fıkrasında olumlu miras sözleşmesinin üçüncü bir kişi lehine de düzenlenebileceği belirtilmiştir. Üçüncü kişi yararına yapılan olumlu miras sözleşmesinde mirasbırakan, sözleşmenin diğer tarafı ile miras sözleşmesi akdederek, işleme katılmasına veya haberi bulunmasına gerek olmaksızın üçüncü bir kişiyi mirasçı atamakta veya vasiyet alacaklısı yapmaktadır. Bu durumda maddenin ikinci fıkrasında öngörülen itiraz hakkının, üçüncü kişi tarafından da kullanılabileceği kuşkusuzdur.

7. Mirasbırakan, art arda birbiri ile uyuşmayan iki miras sözleşmesi yaparsa, ikinci miras sözleşmesine karşı TMK m. 527/II kapsamında itirazda bulunulabilir. (Dural Mustafa, Öz Turgut, Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, 17. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, sayfa 128). Bu durumda uyuşmazlığın giderilmesinde, somut olayın özelliğine göre 4721 sayılı Kanun'un 546 ve devamı maddelerinde öngörülen miras sözleşmesinin ortadan kaldırılması ya da sona ermesi gibi ilgili hükümlerin de ayrıca irdelenmesi gerekecektir.

8. Olumsuz miras sözleşmesi, yani Kanun'daki deyimiyle mirastan feragat sözleşmesi ise mirasbırakanın bir mirasçısı ile yaptığı ve mirasçının gelecekte sahip olması muhtemel miras hakkından vazgeçmesini konu alan bir miras sözleşmesidir.

9. 4721 sayılı Kanun'un 529 uncu maddesine göre, "Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmış olup bu kişinin herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat hükümden düşer". Anılan maddede mirastan feragat sözleşmesinin belli bir kişi lehine yapılabileceği belirtilmiş olup; lehine feragat edilen kişi, üçüncü bir kişi veya mirasçılardan biri ya da birkaçı da olabilir. Şayet ilgili sözleşmede mirastan feragatin

kimin lehine yapıldığı belirtilmişse, feragat edenin payını da o kişi alır. Kural olarak, feragat edenin payının kime kalacağını belirlediği mirastan feragat sözleşmesi, lehine feragat yapılan kimse için mirasçı ataması sayılmaktadır. Bir diğer deyişle, kural olarak belirli bir kişi lehine yapılan feragat, aynı zamanda mirasçı atama tasarrufunu da içerir. Anılan maddeye göre ayrıca, lehine feragat edilen kişi herhangi bir nedenle mirasçı olamazsa mirastan feragat hükümden düşer. Anılan bozucu şart ile; lehine feragat edilen kişinin mirastan yoksunluk gerektiren bir fiilinin olması, mirasçılıktan çıkarılması veya mirası ret beyanında bulunması gibi hallerde mirasa hak kazanamayacak olması nedeniyle lehine yapılan kazandırmadan yararlanamayacağından feragatin hükümden düşmesi amaçlanmıştır. Ancak emredici nitelikte olmadığından 529 uncu maddede öngörülen bozucu şartın aksi kararlaştırılabilir.

10. Belirli bir kişi lehine yapılan feragat, lehine feragat yapılan kimse için aynı zamanda olumlu miras sözleşmesi niteliğindedir. Olumlu miras sözleşmesi, mirasçı atama olabileceği gibi belirli mal bırakma tasarrufu da olabilir. Kural olarak, lehine feragat edilen kişi atanmış mirasçı sayılmaktadır. Zira Türk Medeni Kanunu'nda mirastan feragate ilişkin olarak getirilen düzenlemeler, tam feragate ilişkindir. Ancak bu hükümler, emredici nitelikte olmadığından sözleşmenin tarafları, sözleşme konusunun kapsamını serbestçe belirleyebileceği için mirastan kısmi feragat de mümkündür. Gelecekte mirasçı olmaya ilişkin haklı beklentinin tamamından değil, belirli bir kısmından vazgeçilmişse, mirastan kısmen feragat edilmiştir. Ayrıca feragat sözleşmesinin, belirli bir maldan feragat şeklinde yapılmasının önünde de herhangi bir engel yoktur. Açıklanan nedenlerle, lehine feragat edilen kimse bakımından olumlu miras sözleşmesinin niteliği, somut olayın özelliğine, taraf iradelerine ve feragat edilene göre 4721 sayılı Kanun'un 516 ve 517 nci maddelerinde öngörülen kriterler çerçevesinde belirlenmelidir. Sonucuna göre lehine feragat edilen kimse, olumlu miras sözleşmesinden kaynaklanan hakkını 4721 sayılı Kanun'un 598, 599 veya 600 üncü maddelerde öngörülen hükümler çerçevesinde elde edebilecektir.

3. Değerlendirme

Somut olayda, TMK m. 529 uyarınca mirastan feragat sözleşmesinde lehine feragat edilen kişinin yasal mirasçı olması gerekmediğinden ve dava konusu sözleşmeler Leyla için mirastan feragat sözleşmesi niteliğinde iken davacı ... için TMK m. 527'de düzenlenen üçüncü kişi yararına olumlu miras sözleşmesi niteliğinde olduğundan davacının davada taraf sıfatı vardır. Buna karşın davacının aktif husumet ehliyetinin olmadığı gerekçesiyle davanın usulden reddi doğru görülmediğinden hükmün bozulması gerekmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde temyiz eden davacıya iadesine,

Yargıtay duruşma vekalet ücreti 28.000,00 TL'nin davalılardan alınarak davacıya verilmesine,

Dosyanın Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

22.10.2024 tarihinde kesin olmak üzere oy birliđiyle karar verildi.